

ste, brødrene i den anledning forpligtede sig til. Forfatterens gengivelse af disse bestemmelser lader en del tilbage at ønske; men det vil føre for vidt at gå i enkeltheder her. Det skal kun bemærkes, at der er ikke noget, der hedder kvatomber. Det hedder tamperdage, det vil sige fastedage ved hver af de fire årstiders begyndelse, nemlig onsdag i første uge efter askeonsdag, onsdag i pinseugen, onsdag i ugen efter korsets ophøjelsesfest den 14. september og onsdag i den tredje adventsuge.

Det ville lønne sig, om lokalhistorikere ville gøre mere ud af middelalderens kirkeliv og søge at begribe det og gøre det forståeligt for andre. Det kan have sine vanskeligheder for et menneske i det 20. århundrede at sætte sig ind i middelalderens tankegang. Et godt hjælpemiddel har den, der vil skrive om middelalderens kirkelige forhold i Peter Schindlers »Liturgi« og i en ældre bog med en naiv titel og naiv form, men tillige et meget indholdsrigt værk på over 500 sider »Den katholske Kirkes Skønhed« af Gregorius Rippel (1895).

En lapsus er det, når prior Peder Nielsen og biskop Jens Andersen Beldenak side 32 kaldes kirkefædre. Der menes, at de to mænd har stået model for den kunstner, der maalede billederne af Vestens fire store kirkelærere på Faaborg altertavle.

En almindelig misforståelse af forordningen af 7. april 1619 om købstædernes styrelse er det, når forfatteren skriver, at hvert år den 2. januar, når det kommende års kæmnere blev udnævnt, skulle det foregående års kæmnere møde med deres regnskaber, og inden 14 dage skulle de være revideret. Det er ikke rigtigt, at kæmnerne skulle gøre regnskab den 2. januar, og at dette skulle gennemgås i løbet af 14 dage. Fejlen findes vistnok første gang i P. Munchs disputats »Købstadstyrelsen i Danmark« I 1900 side 27, men er siden gentaget af andre. I forordningens § 12 står der blot, at »det forleden Aars Kemner skulle . . . gjøre Regenskab inden 14 Dage nest efter« den 2. januar, og der sættes ingen tidsfrist for revisionen, og det er da også en kendt sag, at byernes regnskaber ofte hobede sig op for flere år uden at blive revideret.

Af andre — mindre væsentlige — fejl kan nævnes, at de bønnebøger, forfatteren omtaler side 46, ikke er nævnt i det latinske testamente, forfatteren citerer. — I det 16. århundrede hedder det ikke borgerfruer, men borgersker (side 92). — Det var ikke den 6., men den 7. august 1658, Carl Gustav gik i Land i Korsør (side 209). —

Enkeltheder i en bog vil altid kunne kritiseres, og en anmelder kommer let til at brede sig for meget over fejl og mangler. Det er ikke dem, der først og fremmest tæller, når bogens status gøres op. En bog kan være god med mange fejl, og den kan være slet uden at have en eneste. Blombergs bog, der har sin styrke i skildringen af de administrative og økonomiske forhold og sin svaghed på det kirkehistoriske område, hører afgjort til vore gode købstadshistorier, og dens noter vidner om forfatterens flid. Med forventning imødeser man fortsættelsen.

Carl Lindberg Nielsen.

Danmarks gamle Købstadlovgivning. III. Sjælland, Lolland, Falster, Møn, Fyn og Langeland. (Rosenkilde og Bagger, 1955). 613 s.

Det danske sprog- og litteraturselskabs udgave af den gamle danske købstadlovgivning til og med Christian II er omtalt her i tidsskriftet ved udsendelsen af bd. I ((Jyske Sml. ny række I, s. 249). Man er nu nået frem til materialet fra øerne, og der kan være grund til at gentage, at selvom de fleste af aktstykkerne har været trykt helt eller delvis før, er det en lettelse for

historikeren at have dem samlet in extenso. Filologer vil vide at værdsætte overarkivar Kromans omhyggelige edition efter fortjeneste.

Hans P. Clausen.

Allan Karker: Anders Sørensen Vedel og den danske krønike. 55 s. (Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning nr. 228. — Branner og Korchs Forlag, 1955).

På eet punkt kunne to af det 16. årh.s fremtrædende åndsretninger, den kosmopolitiske humanisme og den voksende nationalisme, mødes nemlig i den fælles interesse for historien. Det blev baggrunden for Anders Sørensen Vedel og hans forskning, der er emnet for denne lille bog. I personkarakteristikken kan forfatteren i det store og hele slutte sig til tidligere biografers synspunkter (Carl S. Petersen, Ellen Jørgensen, H. Grüner-Nielsen). Det interessante ved bogen samler sig især om den kildekritiske gennemgang af A. S. V.s manuskripter og placeringen af ham som historiker. Det påpeges, hvorledes navnlig udgivelsen af Adam af Bremens *Historia ecclesiastica* åbnede hans øjne for en kritisk bedømmelse af kildekrifters indbyrdes forhold og værdi, og først arbejdet med kronologien modnede hans vurdering af sagnhistorien. Hans rejser satte sig ligeledes spor i udvidet kendskab til topografien. Denne påvisning af forskerens gradvise udvikling kædes naturligt sammen med en grundigere fastsættelse af tidspunkterne for flere af hans betydningsfulde arbejder, navnlig fortalen til krøniken og udgaven af Adam af Bremen.

På grundlag af fortalen og de bevarede håndskriftfragmenter, især Svend Tveskægs historie, søger forfatteren at danne sig et indtryk af, hvorledes A. S. V.s krønike ville have taget sig ud, hvis han havde fået lov til at fuldføre den. Navnlig den omhyggelige geografiske, etnografiske og kulturhistoriske baggrund ville have givet den et fortrin frem for Huitfeldts, der dog er fyldigere på dokumentarisk stof. Om A. S. V.s krønike, som forfatteren mener, for eftertiden ville have været at foretrække, må dog vist stå hen.

Bogens sidste afsnit er helliget årsagerne til Vedels fald, og forfatteren hævder, sikkert med rette, at regeringen måtte bære sin del af ansvaret for, at resultaterne udeblev. Adskillige faktorer har iøvrigt hemmet arbejdet, men vægtigst er det vel, at A. S. V.s storstilede plan, måske hans ypperste indsats i dansk historieforskning, var uløselig. I kronologien, genealogien, kildekritiken og topografien var han banebrydende, og hans interesse for det kulturelle stof har vist vej for en sen eftertid. Men en fuldstændig og samtidig kritisk gennemprøvet danmarkshistorie skrevet af een mand måtte over 300 år efter Vedels død forblive en torso.

Poul Enemark.

E. Marquard og J. O. Bro-Jørgensen (udg.): Prins Christian (V.)s breve. II. bind. (Gad, 1956). 851 s.

Den store kildepublikation, hvis 1. bind kom i 1952, er nu afsluttet. Det sidste bind rummer uddrag af kancellibreve fra 1643—47 samt i et tillæg prinsens egenhændige breve 1627—1647. Som 1. bind betyder heller ikke 2. bind nogen ændring i opfattelsen af prinsens personlighed, men det er som dette (se »Jyske Samlinger« II, s. 247) en yderst værdifuld kilde til belysning af snart sagt alle sider af samfundshistorien. 2. bind slutter med meget fyldige person-, sted- og sagregistre; det vanskelige sagregister er udarbejdet med megen omhu og akkuratelse og fortjener al mulig anerkendelse.

Vagn Dybdahl.